

с. Средорек – Сливенско), Западните Родопи (Велинградско), Странджа (Бургаско). Макар и отнасящи се за много селища в различни райони на България, споменатите прояви на зурнаджийска музика са инцидентни и трудно биха могли да бъдат наречени устойчива традиция. Днес в България единственият район, където зурнаджийската музика продължава да живее като обновяваща се традиция, е Югозападна България.

През последните години зурнаджийската традиция, разбирана освен като използване на зурнаджийска музика в обредността и празничността на населението, и като наличие на музиканти-зурнаджии или майстори на зурни, сме регистрирали в около 20 селища в Югозападна България. По долината на р. Струма са: гр. Петрич и околните му села Кавракирово и Яворница; гр. Сандански и близките до него села Вълково, Джигурово, Склавце, Микрево; село Крупник, Симитлийско; Благоевград. По долината на р. Места са: гр. Гоце Делчев и околните му селища: Гърмен, Дебрен, Дъбница, Хаджидимово, Долно Дряново, Туховища, Корница; гр. Разлог, гр. Белица, с. Елешница. В Пиринския край живеят и свирят най-много зурнаджии. В някои селища, като Петрич, Кавракирово и Разлог, има по няколко зурнаджийски формации.

Защо и на кого е необходима тази книга? По-малко на зурнаджиите, повече на нас – слушатели и такива, които никога не са я чували; на тези, които поставят етикетите и на такива като нас, които се опитват да ги свалят; на изживяващите музиката и на рационално интерпретиращите я. Вековната зурнаджийска традиция по българските земи никога не е прекъсвала, въпреки многото исторически и политически превратности. Днес, обаче, динамиката на социокултурните, технологически, етнически процеси като че ли я променят повече от всякога. Научното интерпретиране на зурнаджийската традиция днес е необходимо не само като “спасителна експедиция”, свързана с отиваща си практика – всъщност, зурнаджийството не си отива, а се променя и редуцира. Толкова по-интересно и необходимо е да се изследват музикалните явления по време на тяхното ставане. Последните десетилетия променят музиката в зурнаджийската традиция, но повече от всичко обогатяват нейните образи и символи. Достатъчно е да погледнем към контекстите на употреба на зурнаджийската музика: всичките сватби, сунети, борби, събори, фестивали, митинги, манифестации, образи в литературата и киното я правят нещо повече от музикален инструмент. Задача на съвременния изследовател е да интерпретира зурнаджийската музика като факт и като процес, като музикален и като обществен феномен. Изследването на зурнаджийската традиция включва както анализиране на нейни органоложки и музикални характеристики, така и на нейни антропологически, етнически и символни аспекти. Книгата се опитва да даде отговори на въпросите: що за инструмент е зурната, каква и чия е зурнаджийската музика, защо предизвиква противоречиви отношения от обич до омерзение.

Така поставените изследователски задачи и цели определят структурата на монографията. Основната ѝ част съдържа въведение и шест глави, а допълнителната (но не второстепенна по значимост) предлага различни приложения.

Първа глава съдържа представяне на зурната по света и на Балканите като история, разпространение и изследвания. Останалите глави са посветени на зурната и зурнаджийската музика в Югозападна България. В първата от тях се интерпретират органоложки аспекти на местните зурни. Следващата проблематизира антропологията на зурнаджийството – музикантите като социален статус, професионални роли и качества, и представя прочути зурнаджии в района. След акцентите върху инструмента и музиканта, изследователският интерес се съсредоточава върху музиката, разгледана в глава четвърта